

JERZY ZUBERBIER

Warszawa

Osiągnięcia Przemysłu Bioweterynaryjnego w latach 1952—1959

Zakłady Produkcyjne Przemysłu Bioweterynaryjnego powołane zostały do życia aktem erekcyjnym Min. Rolnictwa od dnia 1 stycznia 1952 r., jako przedsiębiorstwa na pełnym rozrachunku gospodarczym.

Zadaniem Zakładów Przemysłu Bioweterynaryjnego jest pełne pokrycie zapotrzebowania służby weterynaryjnej na leki (biopreparaty i farmaceutyki) zwierzęce. Wiąże się z tym konieczność utrzymywania ogromnej elastyczności produkcyjnej, właściwej dla przedsiębiorstw usługowych, a bardzo trudnej dla produkcji przemysłowej w ramach, której zostały ustawione Zakłady Produkcyjne Przemysłu Bioweterynaryjnego.

Podstawową produkcją w Drwalewskich Zakładach jest: surowica różycowa zwykła i wysokowartościowa lecznicza oraz drobne grupy surowic, szczepionki: biotropina i suiforina oraz asortyment leków farmaceutycznych obejmujących specyfiki takie, jak: Bioruminans, Bio-tinctura, Bioval, Carbovet, Colsan, Fluidosan, Tympachol, Ventrovet i inne. Ogółem około 15 preparatów biologicznych i 75 farmaceutycznych.

Puławskie Zakłady są wyłącznym producentem preparatów p/pomorowych dla świń oraz szczepionek p/pomorowi drobiu, szczepionki p/wścieklicznie i szeregu preparatów alergicznych jak — malleiny, tuberkuliny. Ogółem około 19 preparatów biologicznych.

Gorzowskie Zakłady produkują surowicę p/różycową, Polisepsine i inne drobne grupy surowic oraz leki farmaceutyczne ze specjalizacją w kierunku mieszanek paszowych. Ogółem 21 preparatów biologicznych i 17 farmaceutycznych.

Zakłady produkcyjne podlegają Zarządowi Przemysłu Bioweterynaryjnego.

Omówione w moim artykule w jubileuszowym numerze Medycyny Weterynaryjnej na 10-lecie Polski Ludowej 1944—1954 r. przeobrażenia organizacyjne do roku 1952 pozwalają na pominięcie tej sprawy aktualnie i szersze omówienie działalności przemysłu bioweterynaryjnego od 1952 do 1959 r.

Stale narastające w okresie powojennym zapotrzebowanie na surowice i szczepionki, a w pierwszym rzędzie na preparaty przeciw różycowe i przeciwpomorowe, wpłynęło na podjęcie decyzji rozbudowy i unowocześnienia pod względem aparaturowym Zakładów Produkcyjnych w Drwalewie, Puławach oraz częściowo w Gorzowie.

Zakłady Drwalewskie w okresie międzywojennym stanowiły bazę produkcyjną półfabrykatów surowicznych i nie były przygotowane do

przyjęcia po wojnie zadań produkcyjnych, jakie zostały im zlecone. Powstał problem koniecznej i szybkiej rozbudowy Zakładów i przystosowania ich pod względem produkcyjnym do aktualnych wymagań stawianych przy wytwarzaniu leków weterynaryjnych, biorąc za podstawę planowane założenia rozwojowe tej gałęzi produkcji.

W związku ze wzrostem zapotrzebowania na preparaty przeciw pomorowe: surowicę i szczepionkę C.V., powstała konieczność rozbudowy Zakładów Produkcyjnych w Puławach.

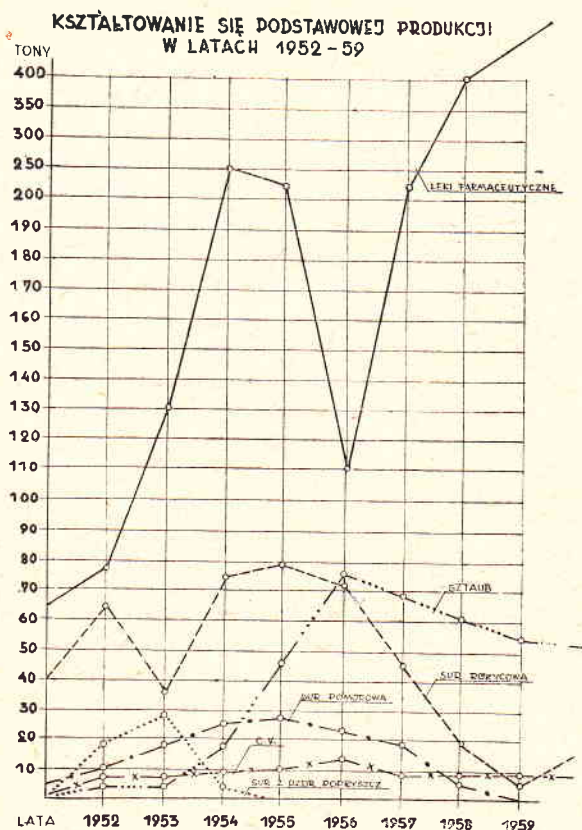
Ośrodek produkcyjny na Michałowce wybudowany został w pełnej izolacji, w lesie (przed rokiem 1939). Optymalna moc produkcyjna zakreślona raczej na skalę laboratoryjną, dochodziła wg założeń od 3 000 do 4 000 litrów. W momencie przekazywania tej placówki Przemysłowi Bioweterynaryjnemu w 1952 r. produkcja preparatów p/pomorowych przewyższała dwukrotnie faktyczną moc produkcyjną Zakładów. Wzrost zapotrzebowania na preparaty p/pomorowe w 1953 r. do 16 ton, a w 1954 r. do 32 ton zmusił Zakłady do szukania możliwości zwiększenia produkcji przez wejście z 1 fazą produkcji do 2 tuzarów wobec braku chlewni na Michałowce.

Stan taki można było tolerować w okresie zaskakująco szybkiego wzrostu produkcji, natomiast w żadnym wypadku nie można było uznać go za możliwy i poprawny pod względem organizacji produkcji. Decyzja rozbudowy ośrodka na Michałowce i przekształcenia go w Zakład o mocy produkcyjnej, gwarantującej pokrycie zapotrzebowania na preparaty p/pomorowe, zapadła w 1952 r. W 1953 r. przystąpiono do rozbudowy Michałowki i sukcesywnego przekazywania obiektów produkcyjnych.

Inwestycje budowlane objęły 25 000 m³ budynków laboratoryjnych w Drwalewie i 12 000 m³ budynków laboratoryjnych w Puławach. Ponadto pobudowano w Drwalewie i Puławach stajnie, chlewnie, budynki magazynowe i gospodarcze oraz trafo-stację, pompownię, oczyszczalnię ścieków i kotłownię wysokopiętną, gwarantujące Zakładom pełne zaplecze techniczne, elektryfikacyjne i kanalizacyjno-wodociągowe.

Nowoczesne Zakłady w Drwalewie i Puławach przekazane zostały do użytkowania w latach 1957—1959.

Automatyzacja i mechanizacja procesów procesów produkcyjnych wprowadzona została drogą urządzeń technicznych i inwestycji aparaturowych. Termostaty, autoklawy, zamrażarki, aparatura liofilizacyjna, automatyczne myjki, rozlewaczki i zatapiaćki ampulek, drukarki do ampulek, automatyczne fasowaczki do

Kształtowanie się podstawowej produkcji w latach 1952—1959 w tonach

Wyszczególnienie	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Ogółem produkcja	222,9	262,4	409,2	413,6	443,5	388,3	515,2	532,1

maści, tabletkarki, pałeczarki, dozowniki do dużego i małego rozsypu — pozwoliły na ustalenie procesów produkcyjnych, zgodnie z najnowszymi osiągnięciami postępu technicznego, stwarzając jednocześnie gwarancję wysokiej jakości, dzięki osiągnięciu bezwzględnej jałowości preparatów produkowanych w Zakładach.

Mechanizacja i automatyzacja pozwoliły Zakładom Produkcyjnym na wprowadzenie zmian w opakowaniach bezpośrednich — leków weterynaryjnych (w latach 1952—1959), zarówno pod względem jakościowym jak i estetycznym. Zmiana opakowań przyczyniła się w znacznej mierze do ułatwienia służbie weterynaryjnej stosowania leków w terenie (zmiana formy i gatunków szkła, wielkości opakowań, zastąpienie korków przez korko-kapsle itp.).

Nie tylko wzrost zapotrzebowania na biopreparaty spowodował podjęcie decyzji w sprawie rozbudowy i modernizacji obiektów produkcyjnych. Jedną z poważniejszych przyczyn jest specyfika produkcyjna tej gałęzi przemysłu. Zakłady produkcyjne muszą być w stałej gotowości do szybkiego zwiększenia produkcji w okresach inwazji epizootii.

Charakterystycznym przykładem prężności produkcyjnej Zakładów był fakt pełnego za-

spokajania potrzeb terenu w 1952/53 r., podczas pojawienia się pryszczycy. Zakłady w ciągu 3 miesięcy uruchomiły produkcję surowicy p/pryszczycowej przy pomocy własnych ekip terenowych, osiągając produkcję tej surowicy w 1953 r. w wysokości 32 ton.

Analogicznie, w walce z różycą w 1955 r. produkcja surowicy p/różycowej wzrosła do 78 ton, a w 1956 r. produkcja szczepionki p/różycowej Stauba do 68 ton. Produkowana pierwotnie w Gołzowskich Zakładach Produkcyjnych w 1954/55 r. zlecona została również Puławskim i Drwalewskim Zakładom, wobec objęcia całego kraju nową metodą szczepień p/różycowych.

Pozytywne wyniki, jakie daje stosowana w terenie szczepionka wg Stauba zawdzięczać należy również przejęciu w 1956 r. przez Zakłady Produkcyjne dystrybucji preparatu o krótkim terminie ważności. Celem skrócenia obiegu przesyłkowego Zakłady Produkcyjne wysyłają bezpośrednio żądane ilości szczepionki — odbiorcom (lecznice, punkty wet.). Podjęcie tego zadania (ze względu na krótką ważność szczepionki) jest jednym z poważniejszych osiągnięć Zakładów Produkcyjnych.

Lata 1956—1957 są okresem przelomowym w produkcji biopreparatów. Spadek zapotrzebowania na surowice, notowany na rynkach za-

granicznych, znajduje również odbicie w Polsce (sur. p/różycowa i p/pomorowa).

Przyczyny tego spadku, tkwiące nie tylko w nasileniu epizootii w stosunku do okresu powojennego, w podniesieniu racjonalnej hodowli i higieny zwierząt, lecz również w zmianie polityki profilaktyki lecznictwa i sposobach walki z epizootiami, wreszcie w masowym wprowadzeniu do lecznictwa zwierzęcego antybiotyków.

Pracownicy Drwalewskich Zakładów Przemysłu Bioweterynaryjnego
Lekarze wet. (od strony lewej) — Grodzki Edward, Trzaska-Piotrowska Władysława, Bartkowiak Henryk, Żołnierczyk Stefan, Kunstetter-Paczyńska Wanda, Kochański Józef, Rosolowski Zdzisław, Trusiewicz Stanisław

Spadek zapotrzebowania na biopreparaty, łączący się z niewykorzystaniem mocy produkcyjnej, zmusza Zakłady Produkcyjne do zmiany profilu produkcyjnego.

W poszukiwaniu pełnego wykorzystania mocy produkcyjnej Zakłady podejmują decyzje zwiększenia produkcji leków farmaceutycznych, zarówno ilościowo jak i asortymentowo.

Ogromny wzrost ilościowy produkcji farmaceutyków osiągnięty zostaje w latach 1953—1955, dzięki wprowadzeniu mieszanki mineralnej z mikroelementami „Formosan“. Dziś mieszanka ta jest szeroko stosowana, o zbycie sięgającym 150 ton rocznie (producent — Gorzowskie Zakłady Przemysłu Bioweterynaryjnego).

Pracownicy Gorzowskich Zakładów Przemysłu Bioweterynaryjnego

Lekarze wet. (od strony lewej) — Dańko Tadeusz, Baraniecki Stefan, Rzyziński Alojzy, Nowakowa Zofia, Brzozowski Bolesław, Soiski Aleksander, Zachaczewski J.

W 1958 r. te same Gorzowskie Zakłady podejmują produkcję mieszanki witaminowej, wit. D₂ i B₁ „Paszowit“, którego produkcja w 1959 r. planowana jest w wysokości 150 ton. Ostatnim preparatem, o dużym znaczeniu dla gospodarki paszowej, jest „Vavit“, preparat paszowy wzbogacony antybiotykami (aureomycyna) i witaminami (wit. B₁₂) łącznie z innymi komponentami wysuszonej grzybni. Do produkcji „Vavit'u“ na skalę laboratoryjną i półtechniczną przystąpiły już w 1958 r. Drwalewskie Zakłady, prowadząc prace pod kierunkiem wybitnych fachowców w tej dziedzinie.

Zakłady Produkcyjne w latach 1952—1959 przeżywały ogromne trudności, związane z ustawieniem zadań produkcyjnych ze względu na stałe, poważne wahania w zapotrzebowaniu rynku na biopreparaty. Ta labilność produkcji ogromnie utrudnia gospodarkę planową w Zakładach. Nadto, trudności produkcyjne tkwią w cykliczności preparatów o długim okresie przygotowawczym (np. surowice), których zmniejszenie bądź zwiększenie nie może nastąpić z miesiąca na miesiąc.

W tych warunkach pełne zaspokajanie potrzeb terenu jest niewątpliwie jednym z najważniejszych osiągnięć produkcyjnych Zakładów — umożliwionym jedynie dzięki inwestycjom, przeprowadzonym w Zakładach.

Niżej podana tabela ilustruje odchylenia między zadaniami produkcji asortymentowej NPG 1958 r. a wykonawstwem produkcyjnym w tym okresie.

Ilość asortymentów

Wyszczególnienie	Wykonanie produkcji 1957 r.	NPG 1958 r.	Wykonanie produkcji 1958 r.				
			nieodebrano	zmniejszono	zwiększono	poza-planowo	
Surowice	18	17	—	13	7	1	—
Szczepionki	33	25	2	11	13	8	—
Farmaceutyki	42	63	1	35	30	14	1
Razem:	93	103	3	59	50	23	1

Od początku istnienia Zarząd Przemysłu Bioweterynaryjnego, w obawie przed zanikaniem myśli twórczej kolegów pracujących i produkujących w zautomatyzowanej technologii przemysłu bioweterynaryjnego (masowa produkcja preparatów), szukał rozwiązania w zorganizowaniu naukowego rozpracowania zagadnień dla przemysłu bioweterynaryjnego w dziedzinie technologii i metodyki produkcji, kontroli i opracowywaniu nowych produkcji itp. Wprawdzie w Zakładach istniały i istnieją komórki racjonalizatorskie, które w okresie swej działalności przyczyniły się do szeregu usprawnień i zmian technologicznych — niemniej były to i są — prace sporadyczne. Dopiero 15.XI.1957 r. starania Zarządu Przemysłu Bioweterynaryjnego zostały uwieńczone wydaniem zarządzenia Min. Rolnictwa Nr 283, którym powołano Centralne Laboratorium Biopreparatów Weterynaryjnych.

Do zakresu działania Laboratorium należy w szczególności:

1. Prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie opracowania nowych preparatów,

2. Opracowywanie przepisów i instrukcji, dotyczących produkcji oraz stosowania przechowywania i przewożenia biopreparatów a także ustalanie norm ich jakości,

3. Inicjowanie, organizowanie i przeprowadzanie badań klinicznych i terenowych związanych z ustalaniem jakości biopreparatów oraz oceną ich praktycznej wartości,

4. Wyosabnianie i przechowywanie bakteryjnych i wirusowych szczepów wyjściowych, używanych do produkcji biopreparatów, jak również przygotowywanie wzorców bakteryjnych — standartów, oraz dostarczanie ich Zakładom Produkcyjnym,

5. Opracowywanie metod kontroli biopreparatów,

6. Nadzór nad przestrzeganiem przez Zakłady Produkcyjne obowiązujących przepisów,

7. Sprawdzanie wartości technologicznej spostrzeżeń i obserwacji Zakładów Produkcyjnych oraz możliwości ich praktycznego zastosowania, jak również ocena produkcyjnej wartości

osiągnięć nauki krajowej i zagranicznej w zakresie sporządzania i stosowania biopreparatów, a także rozpowszechniania tych doświadczeń i osiągnięć,

8. Prowadzenie Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej z Centralną Biblioteką.

Od 1957 r. wydawany jest „Biuletyn Przemysłu Bioweterynaryjnego“ pod redakcją Zarządu Przemysłu Bioweterynaryjnego. „Biuletyn“ jest wydawnictwem o charakterze infor-

macyjno-propagandowym i ma na celu nawiązanie kontaktu z lekarzami i służbą weterynaryjną w terenie, której pragnie udostępnić doświadczenia przodujących lekarzy wet. w zakresie badań naukowych, pracy w terenie oraz osiągnięć w produkcji. Wydawnictwo rozsyłane jest bezpłatnie w ilości 3 000 egzemplarzy i stanowi przegląd aktualnych zagadnień weterynaryjnych w zakresie nowych produkcji leków weterynaryjnych.

STANISŁAW RYSZKOWSKI

Warszawa

Zaopatrzenie lecznictwa weterynaryjnego

Społeczny charakter pracy służby weterynaryjnej, poważna jej rola i doniosłe znaczenie w rozwoju hodowli i wzroście produkcji zwierzęcej znajduje swój wyraz w efektach pracy i rozwoju Centrali Zaopatrzenia Weterynaryjno-Zootechnicznego „CENTROWET”.

Struktura organizacyjna przedsiębiorstw „CENTROWET” mających swe siedziby w miastach wojewódzkich z wyjątkiem Opolą i Zielonej Góry oraz zadanie statutowe tych przedsiębiorstw mają charakter działalności wielokierunkowej, odpowiadającej problematyce zadań terenowej służby weterynaryjnej.

W roku następnym Centrala „CENTROWET” obchodzić będzie jubileusz 10-lecia swej działalności jako przedsiębiorstwo państwowe podległe Ministrowi Rolnictwa. W tym okresie czasu instytucja ta odegrała poważną rolę w wykonaniu całego szeregu trudnych zadań jakie postawiła przed służbą weterynaryjną sytuacja epizootyczna w kraju, jak np. likwidacja pryszczycy, pomoru świń, pomór drobiu itp.

Obroty Centrali w stosunku do pierwszego roku działalności powiększyły się o przeszło 300%. Świadczy to niezawodnie o systematycznym wzroście usług wykonywanych przez lecznictwo weterynaryjne oraz o postępującym powiązaniu i pogłębianiu współpracy pomiędzy lecznicami weterynaryjnymi a przedsiębiorstwami „CENTROWET”.

Najpoważniejszą pozycję zaopatrzenia stanowią środki farmaceutyczne. Ostatni Urzędowy Wykaz Leków Weterynaryjnych — ogłoszony w Monitorze Polskim z dnia 17 listopada 1958 r. obejmuje łącznie z materiałami opatrunkowymi 571 pozycji asortymentowych. Poważna większość tych środków, bo około 85% jest produkowana przez Państwowy Przemysł Farmaceutyczny i Bioweterynaryjny, częściowo przez Przemysł Spółdzielczy — pozostałe 15% stanowi jeszcze import leków zagranicznych. Pula importowa obejmuje również surowce dla Zakładów Produkcyjnych „Biowet”.

Dążeniem Centrali „CENTROWET” jest stałe i systematyczne zwiększanie wachlarza krajowej produkcji leków weterynaryjnych w o-

parciu o posiadane surowce krajowe. Uważamy jednak, że import pewnych leków nieprodukowanych w kraju z różnych przyczyn, jak np. braku surowców, nieopłacalności produkcji jest konieczny dla uzupełnienia krajowej produkcji i pełnego pokrycia potrzeb. W ciągu kilku ostatnich lat uruchomiono w kraju produkcję leków dotychczas importowanych, jak np. Phenothiazyna, Unitor, Hexachloroethan z grupy leków stosowanych w schorzeniach inwazyjnych, Biolent produkcji Przemysłu Bioweterynaryjnego zamiast importowanej Enterotoniny, Calcium borogluconatum do iniekcji doźwlnych, maść penicylinowa itd.

Wzrastające potrzeby i konieczność wprowadzenia do lecznictwa środków nowoczesnych było czynnikiem sprzyjającym w nawiązaniu przez „CENTROWET” szerokich kontaktów handlowych z najpoważniejszymi zagranicznymi producentami środków farmaceutycznych.

Ogólne zużycie leków weterynaryjnych w kraju systematycznie wzrasta w ciągu ostatnich lat, jednak wskaźnik zużycia leków weterynaryjnych w stosunku do całej puli leków, zużywanych w resorcie służby zdrowia, kształtuje się u nas stosunkowo nisko, bowiem wynosi około 4%, podczas gdy w krajach o wysokiej kulturze hodowlanej wskaźnik ten wynosi od 20—30%.

Krajowy Przemysł Farmaceutyczny i Bioweterynaryjny w coraz większym stopniu docenia wagę i znaczenie estetycznego wyglądu leku i opakowania oraz wygodną dla lekarza formę konfekcjonowania leku, stwierdzamy bowiem w tej dziedzinie duży postęp.

Drugą poważną grupę artykułów stanowią surowce, szczepionki i preparaty diagnostyczne. Planowanie produkcji i obrót tymi preparatami jest ściśle powiązany z planowanymi przez Departament Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa akcjami zwalczania chorób zakaźnych.

Produkcja przemysłu bioweterynaryjnego całkowicie zaspokaja potrzeby służby weterynaryjnej zarówno co do ilości jak i wysokiej wartości tych preparatów. Jesteśmy w tej dzie-